

Projekti 320478

Lukonmäen täydentävät lepakkoselvitykset

Lukonmäki, Turtolankatu 31–33

Asiakkaan tiedot

Tampereen opiskelija-asuntosäätiö sr
01556342, PL 423, 33101 TAMPERE
Juhani Pukkala
+358 40 516 1821
juhani.pukkala@toas.fi

1. Johdanto

Tampereen opiskelija-asuntosäätiö sr on suunnitellut purettavaksi Turtolankatu 31–33 sijaitsevat 8 rakennusta kaavamuutosalueelta. Ennen purkua selvitettiin lepakoiden esiintyminen alueella ja ovatko selvitysalueen rakennukset lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Vuonna 2024 tehdyn lepakkoselvityksen pohjalta Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus antoi lausunnon, jonka perusteella rakennuksiin Lukonkierikka A–B ja C–D tehtiin täydentäviä lisäselvityksiä vuoden 2025 aikana. Tämä raportti käsittelee vuoden 2025 selvityksen tuloksia.

Selvitys suoritettiin, koska lepakot ovat Suomessa luonnonsuojelulailla rauhoitettuja ja lisäksi kaikki Suomessa esiintyvät lepakkolajit ovat EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeja. Luonnonsuojelulain (49 §) mukaan lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Myös EUROBATS-sopimus (SopS 104/1999) velvoittaa lepakoiden suojeluun lainsäädännöllä sekä tutkimusta ja kartoituksia lisäämällä. Lepakolle tärkeät kohteet on suojeltava häirinnältä ja tuhoutumiselta. Näistä velvoitteista voidaan poiketa vain hakemalla poikkeuslupa ko. alueen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskukselta).

Maastoselvitykset toteuttivat Laura Kares (FM biologia) ja Tia Halonen (LuK biologia). Raportin toteuttivat Laura Kares, Tia Halonen ja Jukka Aho (FM biologia). Laadunvarmistuksen toteutti ins. Tiimipäällikkö Janne Varjola, kaikki WSP:ltä.

2. Menetelmät

Lepakkoselvitys toteutettiin kahtena ajankohtana heinä- ja elokuussa kahta eri menetelmää hyödyntäen. Heinäkuussa lepakoita tarkkailtiin aktiivi- ja passiivikartoitusmenetelmin. Elokuussa tutkittiin purettaviksi suunniteltavien rakennusten (raput A–B ja C–D) ullakoilta jälkiä lepakoiden päiväpiiloista sekä talvehtimispaikoista, sekä jätettiin kummankin ullakon keskiosaan passiividetektorit.

2.1. Aktiivi- ja passiivikartoitus

Heinäkuun kartoitus toteutettiin 1.–2.7.2025 välisenä yönä. Selvitys aloitettiin sijoittamalla kaksi passiividetektoria (Audiomoth-detektori) tutkittavien rakennusten välittömään läheisyyteen lepakkojen todennäköisempien liikkumisreittien varteen. Passiividetektorit nauhoittivat koko yön auringonlaskusta auringonnousuun saakka.

Passiividetektoreilla suoritettavan tarkkailun lisäksi alueella kuljettiin aktiividetektorin kanssa kiertäen pääasiassa rakennuksia Lukonkierikka A–B ja C–D (Kuva 1). Yksi kierros rakennusten Lukonkierikka A–B ja C–D ympäri kesti noin 10 minuuttia. Aktiivikierroksen yhteydessä tarkkailtiin lentääkö lepakkoja sisään tai ulos rakennuksien ullakoilta.



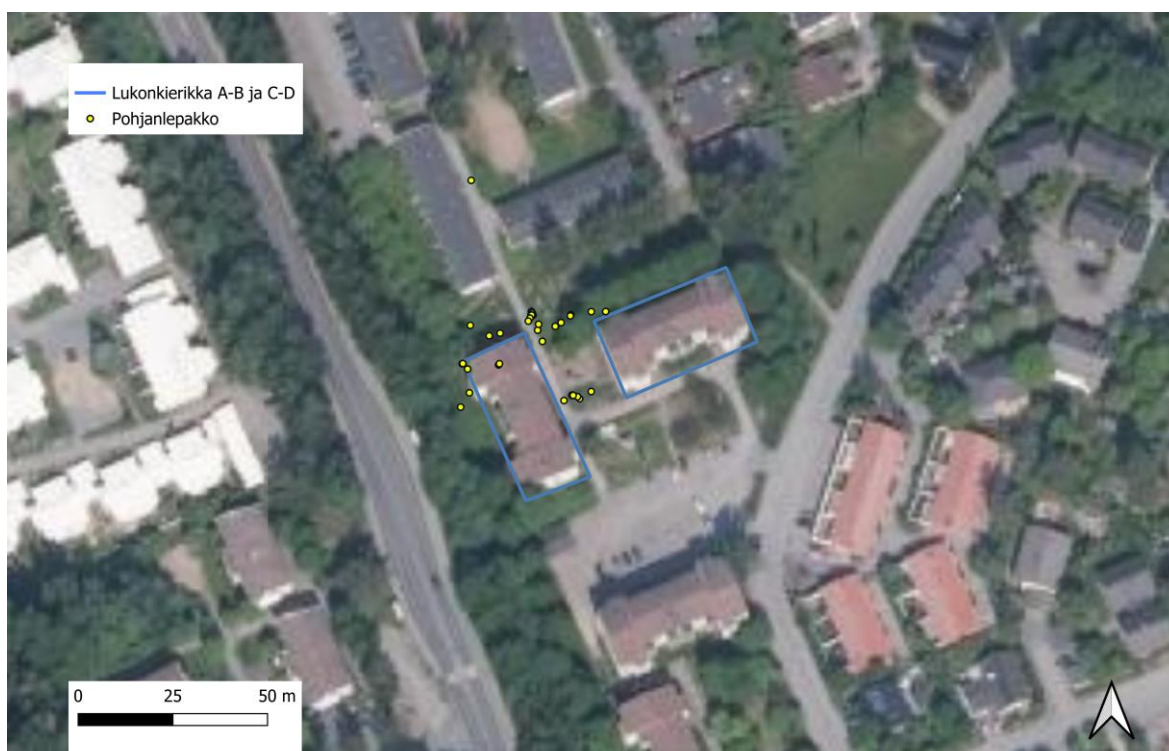
Tulostettu 25.8.2025
Lähteet: @ Maanmittauslaitos

Kuva 1 Heinäkuun kartoituksen aikana kuljettu reitti ja passiividetektorien sijainnit.

Elokuun kartoitus toteutettiin 6–7.8.2025. Ullakoilla vierailtiin ja niistä etsittiin lepakoiden papanoita tai muita jälkiä lajeista. Papanoita tarkasteltiin paikan päällä sekä kerättiin näytepusseihin myöhempää tarkastelua ja lajinmäärittystä varten. Lisäksi kummankin rakennuksen ullakolle sijoitettiin passiividetektorit, joka nauhoitti ullakon tapahtumia noin 24 tunnin ajan.

3. Tulokset

Heinäkuun kartoituksessa sää oli tyyni, puolipilvinen, poutainen ja lämpötila +12 – +17 °C. Passiividetektoriin 1 tallentui 1 pohjanlepakkohavainto. Passiividetektoriin 2 tallentui 76 pohjanlepakkohavaintoa klo 00:34–02:14 välisenä aikana. Aktiividetektoriin tallentui 42 pohjanlepakkohavaintoa klo 00:47–01:22 välisenä aikana (Kuva 2). Havainnot ovat ajallisesti lähekkäin toisiaan, joten tallentuneiden äänitteiden lukumäärä ei välttämättä ole sama kuin paikalla olleiden lepakoiden yksilömäärä, sillä ajallisesti lähekkäin tallentuneet äänet voivat olla saman yksilön tuottamia. Aktiiviseurannan aikana Lukonkierikan ja Lukonlystin välissä olevalla puutarhamaisella viheralueella nähtiin lentäviä/saalistavia lepakkoja n. 3–6 yksilöä.



Tulostettu 25.8.2025
Lähteet: @ Maanmittauslaitos

Kuva 2 Heinäkuussa aktiivilaitteella tehtyjen pohjanlepakkohavaintojen sijainnit.

Elokuun selvityksessä havaittiin ullakoilla havaittiin satoja papanoita (liite 1), joista noin puolet voitiin papanat murskaamalla määrittää lepakon papanoiksi (puolet jyräjöiden). Muita jälkiä lepakoista ei löytynyt. Passiividetektoreilla ei puolestaan saatu yhtäkään havaintoa kummastakaan rakennuksesta.

4. Johtopäätökset ja yhteenveto

Kartoituksen tulosten perusteella voidaan Lukonmäen kartoitusalueelta tunnistaa lepakoille tärkeä elinympäristö (Kuva 3):

- Lukonkierikan ja Lukonlystin välissä oleva puutarhamainen viheralue, joka toimii lepakoiden ravintoa tarjoavana alueena ja tärkeänä siirtymäreittinä.

Suomen lepakotieteellisen yhdistyksen kartoitusohjeen mukaan Luokkaan I kuuluu lainsäädännöllä suojellut kohteet, kuten lisääntymis- ja levähdyspaikat ja niihin kuuluvat siirtymäreitit. EU:n luontodirektiivin mukaan lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat eläimen elinkierron kannalta olennaisia paikkoja, mutta direktiivi ei tarkalleen määritä lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, vaan jättää kunkin maan viranomaiselle tulkinnanvaraa.

Lisääntymis- ja levähdyspaikkaa ei täten tule tulkita sananmukaisesti ja esimerkiksi jokainen kohde, jolla lepakoiden parittelu tai lisääntyminen tapahtuu ei ole lain tarkoittama lisääntymis- ja levähdyspaikka. Lisääntymis- ja levähdyspaikalla tulee myös olla laajempaa ekologista merkitystä lajin suojelun kannalta (SLTY 2023). Talojen välissä kulkevaa viheraluetta voidaan pitää tärkeänä lepakoiden liikkumiselle ja ravinnonsaannilla ja kuuluvan luokkaan II (SLTY 2023).



Tulostettu 25.8.2025
Lähteet: @ Maanmittauslaitos

Kuva 3 Lepakoille tärkeä elinympäristö.

Suosituksemme on, että käytävämainen viheralue tullaan säilyttämään tai vastaava rakenne tullaan perustamaan alueelle.

Rakennusten ullakoita ei tämän selvityksen perusteella voida asettaa mihinkään luokkaan, koska näyttöä siitä, että lepakot nykyään käyttäisivät ullakoita ei ole. Vaikka ullakoilta havaittiin runsaasti papanoita, ei passiividetektoreilla havaittu lainkaan aktiivisuutta yön aikana. Rakennuksissa ei ole tehty välikattoremonttia, eli havaitut papanat voivat olla jopa vuosikymmeniä vanhoja. Onkin siis mahdollista, että ullakot ovat joskus olleet päiväpiilokäytössä, mutta eivät ole enää.

Helsingissä 25.8.2025

WSP Finland Oy

Laatinut:

Tarkastanut:

Hyväksynyt:

[ALLEKIRJOITUS TÄHÄN]

Tia Halonen
Ympäristöasiantuntija
Ympäristöjohtaminen

[ALLEKIRJOITUS TÄHÄN]

Janne Varjola
Tiimipäällikkö
Ympäristöjohtaminen

[ALLEKIRJOITUS TÄHÄN]

Janne Varjola
Tiimipäällikkö
Ympäristöjohtaminen

Liitteet

1) Papanoita ullakoilta



Jakelu

Juhani Puhakka
TOAS

Lähdeluettelo

Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry. 2023: Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen suosituksia lepakkokartoitusten tekijöille, tilaajille ja kartoitustietoja käyttäville viranomaisille.